

Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου

ΓΕΝΙΚΑ

Ο **Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου** είναι μια περιοχή προστατευόμενου φυσικού πλούτου, βόρεια της πόλης των Ιωαννίνων, στο Ζαγόρι της Ηπείρου. Ανακηρύχθηκε επίσημα εθνικός δρυμός το 1973 και συνορεύει βορειοανατολικά με τον Εθνικό Δρυμό Πίνδου-Βάλια Κάλντα. Η περιοχή έχει ενταχθεί στο ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών natura 2000 και διακρίνεται για τις έντονες εναλλαγές στο φυσικό τοπίο: κατάφυτες πυκνές εκτάσεις αλληλοδιαδέχονται απότομους γκρεμούς.

Η περιοχή Βίκου-Αώου, που αποτελεί έναν από τους δέκα εθνικούς δρυμούς της Ελλάδας, περιλαμβάνει το φαράγγι του Βίκου που αποτελεί και τον πυρήνα του δρυμού καθώς και τμήμα της οροσειράς της Τύμφης, την χαράδρα του Αώου καθώς και μία σειρά από παραδοσιακά διατηρημένους οικισμούς. Έχει ονομαστεί και «Δρυμός των μεγάλων κορυφών», λόγω των απότομων και υψηλών κορυφών της περιοχής, με υψηλότερη αυτήν της Γκαμίλας (2.497 μ.) στην Τύμφη. Έχει έκταση 122.250 στρεμμάτων, από τα οποία τα 34.120 είναι ο κύριος πυρήνας του. Η περιοχή περιλαμβάνει ένα εξαιρετικά σπάνιο και ευαίσθητο οικοσύστημα, αυτός είναι και ο λόγος που δεν επιτρέπεται καμία ανθρώπινη δραστηριότητα, εκτός από αυτές που σχετίζονται με την περιήγηση και την αναψυχή κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Η ΠΕΡΙΟΧΗ

Φαράγγι του Βίκου



Στα δυτικά του δρυμού βρίσκεται η χαράδρα του Βίκου που διασχίζει το δυτικό και το κεντρικό Ζαγόρι, ξεκινώντας βόρεια του χωριού Βίκος και καταλήγοντας νοτιοανατολικά στα χωριά Κουκούλι και Κήποι. Έχουν εντοπισθεί ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας από το 40.000 π.Χ.. Το φαράγγι είναι υδατογενές και εκτείνεται σε μήκος 12 χιλιομέτρων και έχει καταγραφεί στο βιβλίο Γκίνες ως το φαράγγι με το μικρότερο άνοιγμα παγκοσμίως, καθώς με βάθος άνω των 1.000 μέτρων είναι το βαθύτερο φαράγγι του πλανήτη. Το πλάτος του ποικίλλει από 100 ως 1.000 μέτρα. Ο παραπόταμος του Αώου, ο Βοϊδομάτης, που διατρέχει το φαράγγι έχει νερό μόνο εποχιακά.

Τα φαράγγι δημιουργήθηκε από έντονες γεωλογικές ανακατατάξεις. Η χλωρίδα που συναντάται στη περιοχή του φαράγγιού είναι ιδιαίτερα μεγάλης ποικιλίας. Μέχρι και τις αρχές του 20ου αιώνα τα βότανα του φαράγγιού χρησιμοποιούνταν από πρακτικούς γιατρούς, τους λεγόμενους «Βικογιατρούς» για θεραπευτικούς σκοπούς. Η θέα από ορισμένα σημεία κατά μήκος του φαράγγιού είναι μαγευτική, ιδιαίτερα από το χωριό Βραδέτο (θέση Μπελόη) και από το χωριό Μονοδέντρι (θέση Οξιά). Στο Μονοδέντρι βρίσκεται και το «πέτρινο δάσος», ένα σύνολο τεράστιων βράχων που ορθώνονται σαν απότομα δέντρα, με αλληπάλληλα στρώματα πέτρας, αξιοπρόσεκτο γεωλογικό φαινόμενο. Η Μονή της Αγίας Παρασκευής, που βρίσκεται ακριβώς στο χείλος του γκρεμού, είναι κτισμένη το 1413.

Το Φαράγγι του Βίκου αποτελεί μία από τις πιο δημοφιλείς διαδρομές περιηγητών, η διάρκεια της περιήγησης για μία έμπειρη ομάδα δεν διαρκεί πάνω από 5 ώρες, προσφέροντας μοναδικές εικόνες. Στην περιοχή του φαράγγιού απαγορεύεται αυστηρά οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα έχει σχέση με κτηνοτροφία και φυσικά η υλοτομία.

Χαράδρα Αώου

Ο ποταμός Αώος στο βόρειο τμήμα του δρυμού, διασχίζει ιδιαίτερα πυκνή βλάστηση. Το ποτάμι διατρέχει τις πλαγιές της Τύμφης, της Τραπεζίτσας και του Ραδοβουνίου. Το μήκος της χαράδρας είναι συνολικά 8 χιλιόμετρα και το πλάτος της κυμαίνεται από 300 μέτρα ως 2,5 χιλιόμετρα. Είναι γενικά από τους δημοφιλείς προορισμούς για κανώ-καγιάκ και ράφτινγκ (προσφέρει διαφορετικά επίπεδα δυσκολίας ανάλογα το τμήμα του ποταμού). Στο ύψος του καταρράκτη του Γράβου βρίσκεται η ιστορική Μονή Στομίου, κτισμένη το 1774.

Χαρακτηριστική είναι η μεγάλη μονότοξη γέφυρα του Αώου (1780), η οποία σηματοδοτεί και το βόρειο σύνορο του Δρυμού.

Τύμφη



Στις δυτικές πλαγιές της Τύμφης (ονομάζεται και 'Γκαμήλα' από τους ντόπιους) βρίσκονται οι παραδοσιακοί οικισμοί Μικρό και Μεγάλο Πάπιγκο. Ακριβώς πάνω από το Μικρό Πάπιγκο δεσπόζουν οι «Πύργοι της Αστράκας», πελώριοι επιβλητικοί βράχοι.

Στην περιοχή βρίσκεται πλήθος λιμνών διαφόρων μεγεθών. Η «μυθική» Δρακολίμνη είναι η μεγαλύτερη λίμνη του εθνικού δρυμού, σε υψόμετρο 2.050 μέτρα. Είναι μια *αλπική* λίμνη η οποία οφείλει την ύπαρξη της στους παγετώνες που υπήρχαν στη περιοχή πριν από 10.000 χρόνια. Το όνομά της το έχει πάρει από τοπικό θρύλο. Το βάθος λεγότανε ότι έφτανε τα 200 μέτρα και εικάζεται ότι συγκοινωνεί με το υπόγειο υδάτινο δίκτυο της Τύμφης. Η αλήθεια όμως είναι ότι το βάθος της λίμνης δεν ξεπερνά τα πέντε (5) μέτρα. Δεξιά και αριστερά της Δρακολίμνης ορθώνονται οι κορυφές Αστράκας (2.436 μ.) και Γκαμίλα (2.497 μ.). Αξιοπρόσεκτη είναι και η πανίδα της περιοχής: σε αυτό το περιβάλλον ζει και ο αλπικός Τρίτωνας (*Ichthyosaura alpestris*), ένα είδος αμφίβιου με μεγάλη εξάπλωση στην Ευρώπη που σε ελληνικό έδαφος απαντά μόνο σε μεγάλα υψόμετρα, άνω των 1200 μέτρων^[6]. Το ορειβατικό καταφύγιο Τύμφης βρίσκεται σε ύψος 1950 μέτρων, κάτω και βόρεια της κορυφής της Αστράκας. Αποτελεί σημείο συνάντησης αρκετών ορειβατικών μονοπατιών.

Παραδοσιακοί οικισμοί



αρμόδιες υπηρεσίες.

Σε πλήρη αρμονία με το μοναδικό φυσικό περιβάλλον του εθνικού δρυμού βρίσκονται τα εξ ολοκλήρου πετρόκτιστα χωριά της περιοχής: τα μονοπάτια, τα αρχοντικά, οι εκκλησίες ακόμη και οι στέγες των σπιτιών. Οι οικισμοί είναι διάσπαρτοι στη λεκάνη απορροής των ποταμών Βοϊδομάτη, Αώου, Βάρδα και Ζαγορίτικου και παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, καθώς διατηρούν το παραδοσιακό τους χρώμα και έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέοι από τις

Η οικονομία των χωριών του Ζαγορίου βασιζόταν στην δασική εκμετάλλευση (κυρίως ξυλεία) και την κτηνοτροφία. Σε αυτό συντέλεσε και ο φυσικός πλούτος της περιοχής.

Ουσιαστικό ρόλο έπαιξε και η μετανάστευση από τον 17ο αιώνα η οποία έδωσε ώθηση στο εμπόριο. Πλούσιοι Ζαγορίσιοι προσέφεραν μεγάλα ποσά για κοινωφελή έργα και για το κτίσιμο των περίφημων γεφυριών που στολίζουν το φυσικό περιβάλλον του δρυμού, στα ποτάμια και στις χαράδρες της περιοχής. Από το περίτεχνα δομημένα πέτρινα τοξωτά γεφύρια ενδεικτικά είναι αυτό το Κόκκορου και του Πλακίδα (ή Καλογερικό), που είναι και το μοναδικό τρίτοξο.

Εκτός από τα γεφύρια, διάσπαρτοι είναι οι παλιοί νερόμυλοι καθώς και τα μοναστήρια, όπως αυτό του Άγιου Ιωάννη Ρογκοβού, χτισμένο το 1024, κοντά στο χωριό Τσεπέλοβο, στην χαράδρα Βικάκη (δηλ. του μικρού Βίκου).

ΤΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ

Χλωρίδα και Πανίδα

Σε όλα τα σημεία του εθνικού δρυμού εναλλάσσεται το πράσινο της πυκνής βλάστησης με το γκρίζο των απότομων γκρεμών. Η περιοχή αποτελεί καταφύγιο για μεγάλο πλήθος φυτών και βοτάνων. Έχουν καταγραφεί πάνω από 1.700 είδη και υποείδη φυτικών ειδών, ενδεικτικά υπάρχουν 18 είδη γερανιού, 43 τριφυλλιού και 14 είδη από καμπανούλες. Τουλάχιστον 50 είδη δασικών δέντρων και θάμνων έχουν καταγραφεί στα όρια του Δρυμού. Ενδημικά σπάνια στην Ελλάδα είδη φυτών φύονται που προσελκύουν το ενδιαφέρον επιστημόνων παγκοσμίως.



Τα πυκνά δάση του δρυμού αποτελούνται από ιτιές, μεγάλα σε μέγεθος και ηλικία πλατάνια, οξιές και λεύκες. Σε μεγαλύτερο υψόμετρο κυριαρχούν δρυς και βελανιδιές.

Στην πανίδα του δρυμού περιλαμβάνονται 24 είδη θηλαστικών, πολλά από τα οποία είναι υπό εξαφάνιση: αρκούδες, λύκοι, ζαρκάδια, αγριόγιδα, αγριογούρουνα, λύγκες, κουνάβια. Επίσης διαβιούν 133 είδη πτηνών, όπως διάφορα αρπακτικά: αετοί, γύπες, γεράκια, και ορισμένα είδη ψαριών.

Κλιματολογικές συνθήκες

Το κλίμα επηρεάζει καθοριστικά τη μορφολογία και τη λειτουργία των οικοσυστημάτων. Μεγάλο ετήσιο ύψος βροχής και πυκνό χιόνι, που πέφτει 7-9 μήνες τον χρόνο, χαρακτηρίζουν την περιοχή.

Τα καλοκαίρι η περιοχή είναι ιδιαίτερα δροσερή με σποραδικές βροχές, ενώ τον χειμώνα οι βροχοπτώσεις είναι ιδιαίτερα συχνές με έντονη υγρασία και χιονοπτώσεις. Οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν στον δρυμό διαφέρουν από αυτές της ευρύτερης περιοχής λόγω της ιδιομορφίας του οικοσυστήματος και γενικά το κλίμα έχει χαρακτηριστεί ως μεσογειακό-ηπειρωτικό.

Έδαφος και υπέδαφος

Υπάρχουν πλήθος από βράχια από σκληρούς ασβεστόλιθους που σχηματίστηκαν πριν από 37 ως 150 εκατομμύρια χρόνια. Σε διάφορα σημεία υπάρχουν επίσης στρώσεις φλύσχη (μίγμα από μαρμαρυγιούχους ψαμμίτες και αργιλούχες ιλυώδεις μάργες με εναλλαγές από στρώσεις κροκαλοπαγών πετρωμάτων). Υπάρχουν επίσης και τεταρτογενείς σχηματισμοί, οι οποίοι περιλαμβάνουν αλλούβια ποταμών, και αλλουβιακές ασβεστολιθικές αποθέσεις ασβεστόλιθων που δημιουργήθηκαν από παλαιούς παγετώνες.

Η διάβρωση του ασβεστολίθου από το νερό με την πάροδο του χρόνου έχει προκαλέσει τη δημιουργία σπηλαίων. Στην Τύμφη υπάρχουν πολλά βάραθρα, δηλαδή απότομα βυθίσματα του εδάφους που προέκυψαν από την κατάπτωση της οροφής υπόγειων σπηλαίων. Το μεγαλύτερο βάραθρο είναι αυτό της «Προβατίνας» με βάθος 451 μ. και είναι το τρίτο

μεγαλύτερο παγκοσμίως. Ακολουθούν τα: «Χάσμα του Έπους», «Τρύπα της νύφης», «Τρύπα της λυγερής», «Γκαϊλότρυπα», ονόματα που έχουν δοθεί από τοπικούς θρύλους και δοξασίες.

Πιθανοί κίνδυνοι και απειλές

Η σταδιακή εγκατάλειψη των καλλιεργειών και η αστυφιλία μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, είχε ως αποτέλεσμα την έναρξη πορείας ανόρθωσης του δασικού οικοσυστήματος στον Εθνικό Δρυμό. Όμως, με την εντατική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, τις διανοίξεις δρόμων, την εντατική υλοτομία και την κακή διαχείριση των υδάτινων πόρων, αυτή η πορεία έχει ανακοπεί σχετικά, όχι όμως σε σημείο που να απειλείται η ισορροπία του οικοσυστήματος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η περιοχή ενδείκνυται για πεζοπορία και ορειβασία, οι περιηγήσεις δίνουν την ευκαιρία για μοναδική επαφή με το ατόφιο φυσικό περιβάλλον. Οι αθλητικές ενασχολήσεις που σχετίζονται με τη φύση και είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες στην περιοχή του δρυμού είναι κυρίως: καγιάκ, ράφτινγκ, πολύωρη ανάβαση στις κορυφές της περιοχής. Αμέτρητος είναι ο αριθμός των διαδρομών που ποικίλλουν από έναν απλό περίπατο μέχρι πολύωρο σκαρφάλωμα στις κορυφές της Γκαμήλας.

Οι πιο πολυσύχναστες **ορειβατικές διαδρομές** βρίσκονται σε εξής σημεία: Γκαμήλα, Δρακολίμνη, Βίκο, Κοζιακό, Κούστα, Τσούκα Ρόσα, Αβγό και στα σηματοδοτημένα μονοπάτια με τον κωδικό Z, που ενώνουν τους οικισμούς του Ζαγορίου. Επίσης, υπάρχει δυνατότητα για **παραπέντε** στους Ασπραγγέλους, **ιπασία** στα Κάτω Πεδινά, **κανό** στο φαράγγι του Βίκου **καγιάκ** και **ράφτινγκ** στο Βοϊδομάτη, τον Αώο, τον Βάρδα και τον Ζαγορίτικο. Επίσης τα σπήλαια και βάραθρα στα οροπέδια της Τύμφης ενδείκνυνται για εξερεύνηση. Η περιοχή φιλοξενεί δύο ορειβατικά καταφύγια, στην Γκαμήλα και στη Βωβούσα. Καταλύματα υπάρχουν σχεδόν σε όλα τα χωριά της περιοχής.

Πηγή

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%94%CF%81%CF%85%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%92%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%85-%CE%91%CF%8E%CE%BF%CF%85#%CE%94%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82